

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Organizatorius: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

ŠIRVINTOS VALSTYBINIO KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINIO TVARKYMO PLANO KEITIMAS SPRENDINIAI

Rengėjas: **UAB „Kraštovarka ir teritorijų planavimas“**

2023

Planavimo organizatorius	VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS MINISTERIJOS
Teritorijų planavimo rūšis	SAUGOMŲ TERITORIJŲ SPECIALUSIS PLANAVIMAS
Planavimo lygmuo	VALSTYBĖS
Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas	ŠIRVINTOS VALSTYBINIO KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINIO TVARKYMO PLANO KEITIMAS
Etapas, stadija	ETAPAS – RENGIMO STADIJA – SPRENDINIAI
Bylos pavadinimas	AIŠKINAMASIS RAŠTAS
Ivykdymo data	2023-04-03
Sutarties data ir numeris	2022-11-14 Nr. F4-306

Planavimo organizatorius VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA PRIE APLINKOS MINISTERIJOS Antakalnio g. 25, LT -10312 Vilnius, tel. (8 5) 272 32 84, faks. (8 5) 272 25 72, el. paštas vstt@vstt.lt , interneto svetainės adresas www.vstt.lrv.lt			
Plano rengėjas UAB KRAŠTOTVARKA IR TERITORIJŲ PLANAVIMAS Gvazdikų g-vė 36 LT-10105, Vilnius, el. paštas uabkrastotvarka@gmail.com			
Pareigos	Atestato Nr.	Vardas, pavardė	Parašas
Direktorė/projekto dalies vadovė	ŽPRV Nr. 41	Aušra Kitovienė	
Projekto vadovė	TPV 0025	Rita Julija Palčiauskaitė	
Kraštovaizdžio/GIS specialistė	2R-VP-38	Vida Bujauskienė	
Ekologas		Liutauras Stoškus	
Miškininkas		Šarūnas Bėčius	

TURINYS

I. TEKSTINĖ DALIS. AIŠKINAMASIS RAŠTAS	4
ĮVADAS	4
1. TVARKYMO PLANO SPRENDINIAI	6
1.1. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos (toliau - KTZ)	6
1.1.1. Konservacinės paskirties žemės KTZ tvarkymas	6
1.1.2. Miškų ūkio paskirties žemės KTZ tvarkymas	6
1.1.3. Žemės ūkio paskirties žemės KTZ tvarkymas	7
1.1.4. Kitos paskirties žemės KTZ tvarkymas	7
1.1.5. Vandens ūkio paskirties žemės KTZ tvarkymas	7
1.2. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų suvestinė	8
1.3. Tvarkymo nuostatos ir priemonės	9
1.3.1. Aplinkosaugos priemonių sistema	9
1.3.2. Kultūros paveldo apsauga ir tvarkymas	10
1.3.3. Rekreacinis naudojimas	12
1.3.4. Gyvenamųjų teritorijų ir infrastruktūros tvarkymas	13
2. APLINKOS MINISTRO ĮSAKYMO „DĖL ŠIRVINTOS VALSTYBINIO KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO PLANO PATVIRTINIMO” PROJEKTAS	15
PRIEDAI	20
1 priedas. Planuojamo draustinio ribų schema	20
II. GRAFINĖ DALIS	21
Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo planas M 1:10000	21

I. TEKSTINĖ DALIS. AIŠKINAMASIS RAŠTAS

ĮVADAS

Planavimo pagrindas. Lietuvos Respublikos aplinkos ministras 2022 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. D1-221 „Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano pakeitimo rengimo pradžios ir planavimo tikslų“ priėmė sprendimą pradėti rengti Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. D1-169 „Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano patvirtinimo“, pakeitimą.

Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktorius 2022 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. V-V-115 „Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio ribų ir tvarkymo planų pakeitimo planavimo darbų programos patvirtinimo“ patvirtino Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano pakeitimo (toliau – Tvarkymo planas) planavimo darbų programą.

Tvarkymo planą sudaro grafiškai (Tvarkymo plano brėžinys) ir raštu išreikšti sprendiniai (aiškinamasis raštas), aplinkos ministro įsakymo „Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano patvirtinimo“ projektas ir planavimo procedūrų dokumentai.

Planavimo organizatorius – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Teritorijų planavimo lygmuo ir rūšis – valstybės lygmens, specialusis teritorijų planavimo dokumentas.

Visuomenės informavimo tvarka – bendroji.

Planavimo tikslai. Tvarkymo plano planavimo tikslai nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. D1-221 „Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano pakeitimo rengimo pradžios ir planavimo tikslų“:

- nustatyti ir (ar) keisti kraštovaizdžio tvarkymo zonas, jų apsaugos ir tvarkymo reglamentus, gamtos ir kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo kryptis ir priemones;
- nustatyti ir (ar) keisti gyvenamųjų vietovių plėtros ir vystymo prioritetus, ūkinės veiklos sąlygas;
- nustatyti ir (ar) keisti kraštovaizdžio apsaugos, formavimo, kitas tvarkymo priemones;
- nustatyti ir (ar) keisti priemones, užtikrinančias palankią Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių apsaugos būklę;
- sudaryti sąlygas išsaugoti vertingas ekosistemas, laukinių gyvūnų, augalų ir grybų rūšis;
- nustatyti ir (ar) keisti priemones veiklos pažeistam gamtiniam kraštovaizdžiui, ekosistemoms ar atskiroms gamtos vertybėms atkurti;
- nustatyti ir (ar) keisti pažintinio turizmo trasų sistemą, kitus pažintinio turizmo infrastruktūros objektus.

Planavimo uždaviniai:

1. nustatyti gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos kryptis ir priemones: biologinės įvairovės ir buveinių apsaugos priemones (integruojamas priemones iš gamtotvarkos planų, tikslinių programų, tvarkymo programų, rūšių veiksmų planų bei siūlomos naujos), negyvosios gamtos vertybių apsaugos ir tvarkymo priemones, pažeistų gamtos kompleksų bei objektų atkūrimo priemones, kt. (nustatyti tvarkymo plano tekstiniuose sprendiniuose;

2. nustatyti siūlomas aplinkosaugos, miškų ir žemės ūkio plėtros kryptis bei priemonės Tvarkymo plano tekstiniuose sprendiniuose;
3. nustatyti žemės pagrindinės paskirties ir žemės naudmenų transformavimo poreikius ir keitimo apribojimus;
4. atlikti reikšmingumo esamoms ir potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms nustatymo procedūras.
5. kartu su Draustinio Tvarkymo planu parengiamas Aplinkos ministro įsakymas dėl Draustinio Tvarkymo plano patvirtinimo projektas.

Teisės aktai. Tvarkymo planas rengiamas vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu, Teritorijų planavimo įstatymu, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, Miškų įstatymu, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklėmis, Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais, Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatais ir kitais teisės aktais, susijusiais su specialiuoju saugomų teritorijų planavimu, veiklos reglamentavimu bei valstybės valdymo institucijų išduotomis planavimo sąlygomis, pagal techninėje užduotyje numatytus reikalavimus.

Pagrindiniai teritorijų planavimo dokumentai. Draustinio Tvarkymo planas patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. D1-169 “Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano patvirtinimo”.

Kiti Planuojamoje teritorijoje galiojantys bendrieji bei specialieji planai:

- Širvintų rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas (T00002871 (000890000507), patvirtintas Širvintų rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. 1-117.
- Širvintų rajono savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių infrastruktūros plėtros specialusis planas, T00077436, 2015-11-20.
- Širvintų rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų naudojimo specialusis planas T00077394, 2015-11-16.
- Širvintų rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo specialusis planas, T00075000, 2015-02-18.
- Jonavos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas (T00081379), patvirtintas Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gruodžio 21 d. sprendimu 2017 m. gruodžio 21 d. Nr. 1TS-295.
- Jonavos rajono vietinės reikšmės kelių schema T00010250 (000002000365), patvirtinta Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 23 d. sprendimu 2017 m. gruodžio 21 d. Nr. 1 TS - 370.
- Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas (T00083123), patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2019 m. sausio 31 d. sprendimu Nr. 7-14.
- Ukmergės rajono kelių išdėstymo schema T00002513 (000812000545), patvirtinta Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2010 m. liepos 22 d. sprendimu Nr. 7-161.
- Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų naudojimo specialusis planas T00074610, patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. 7-239.
- Ukmergės rajone esančių, visuomeniniams poreikiams naudojamų - paplūdimių specialusis planas T00069116 (000812000656), patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. sprendimu.
- Ukmergės rajono dviračių trasų specialusis planas T00073010, patvirtintas Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2014 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu Nr. 7-209.
- Vilniaus apskrities miškų tvarkymo schema T00071421, patvirtinta LR aplinkos ministro 2014 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-414.

- Kauno apskrities miškų tvarkymo schema T00078559, patvirtinta LR aplinkos ministro 2016 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. D1-368.

1. TVARKYMO PLANO SPRENDINIAI

Tvarkymo plano sprendiniai planuojamoje teritorijoje apima esamą Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinį bei prie jo prijungiamą teritoriją, siekiant išsaugoti Širvintos upės slėnio kraštovaizdį su raiškiomis erozinėmis formomis bei tinklo „Natura 2000“ BAST kriterijus atitinkančių vietovių „Širvintos upė ir jos slėniai“ (kodas LTJOA0002), „Širvintos upės slėniai“ (kodas LTSIR0005) ir dalies „Širvintos upės slėniai II“ (kodas LTSIR0011) gamtines vertybes. Vietovės „Širvintos upė ir jos slėniai“ plotas ir ribos sutampa su Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio ribomis, joje saugomos Europos Bendrijos svarbos buveinė 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis ir tikslinės rūšys Baltijinis (auksaspalvis) kirtiklis, kartuolė, paprastasis kirtiklis, upinė nėgė. Vietovė, atitinkanti BAST kriterijus „Širvintos upės slėniai“ priskiriama „Natura 2000“ tinklui siekiant išsaugoti Europos Bendrijos svarbos buveines 6270 *Rūšių turtingi smilgynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 9180 *Griovų ir šlaitų miškai, bei 9020 *Plačialapių ir mišrūs miškai. Į planuojamą teritoriją patenkančios vietovės „Širvintos upės slėniai II“ dalyje identifikuotos 9180 *Griovų ir šlaitų miškai ir 6210 Stepinės pievos natūralios buveinės.

Siūlomų draustinio ribų schema pridedama 1 priede. Toliau tekste visas esamas ir planuojamas draustinis vadinamas Širvintos kraštovaizdžio draustiniu.

1.1. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos (toliau - KTZ)

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos Širvintos kraštovaizdžio draustinio Tvarkymo plane nustatytos pagal Saugomų teritorijų tipinį apsaugos reglamentą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo“.

1.1.1. Konservacinės paskirties žemės KTZ tvarkymas

Konservacinės paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zonas sudaro vertingiausios natūralių gamtinių kompleksų ir kultūrinių vertybių teritorijos. Konservacinės paskirties žemės tvarkymo reglamentą apibrėžia Saugomų teritorijų, Miškų, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymai, Saugomų teritorijų tipinis apsaugos reglamentas.

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje esančių kultūros paveldo objektų teritorijos priskirtos konservacinės paskirties žemės **reguliuojamos apsaugos (KOr) KTZ**. Bendras šių zonų plotas — **21,07 ha**. Šiose KTZ palaikomos tradicinės (įprastos) naudojimo formos, užtikrinančios nustatytosios vertės išsaugojimą ir gerinančios šių vertybių eksponavimo sąlygas. Šios teritorijos tvarkomos pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą.

1.1.2. Miškų ūkio paskirties žemės KTZ tvarkymas

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje esantys miškai priskirti ekosistemų apsaugos miškų ūkio žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupei — **išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) KTZ**. Bendras šios zonos plotas — **755,11 ha**. Šiai zonai priskirti visi į esamo draustinio teritoriją patenkantys IIA miškų grupės draustinių miškai bei planuojamoje draustinio teritorijoje esantys IIA miškų grupės priešeroziniai miškai bei nedideli ploteliai III miškų grupės vandens apsaugos zonų miškų pogrupio medynai. Taip pat į šią KTZ patenka pavieniai nedidelio ploto medynų sklypai su miško želdiniais, kurie priskirti IV miškų grupei. Jie išskirti VMU Ukmergės regioninio padalinio Širvintų g-jos 220 kv. 30 ir 31 sklypuose. III ir IV miškų grupės medynams atskira KTZ neišskiriama dėl nedidelio ploto ir lokacijos bei galimų ūkinių priemonių taikymo.

Visi medynai Širvintos kraštovaizdžio draustinyje turi būti formuojami taip, kad atliktų ekosistemos apsaugos funkcijas ir užtikrintų gerą natūralių buveinių būklę.

Ekosistemų apsaugos miškams taikomi teisės aktų, reglamentuojančių naudojimą IIA grupės miškuose, reikalavimai.

1.1.3. Žemės ūkio paskirties žemės KTZ tvarkymas

Šios paskirties teritorijų bendrąjį reglamentą nustato Saugomų teritorijų, Žemės, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymai. Širvintos kraštovaizdžio draustinyje išskirtos ekosistemas saugančių (ŽEk) ir apsauginių agrarinių teritorijų (ŽAs) žemės ūkio paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zonos.

Ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje - **ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) KTZ**. Bendras šios KTZ plotas - **473,31 ha**. Ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) KTZ apima natūralias pievas ir ganyklas, Europos Bendrijos svarbos pievų buveines.

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje apsauginių agrarinių teritorijų KTZ grupėje, išskirtos **specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) KTZ**. Ji išskiriama agrarinėse teritorijose, kuriose numatyti papildomi specialieji bendrosios vandens telkinių, dirvožemio, ekologinės apsaugos, taip pat sanitarinės ir fizinės apsaugos reikalavimai, kai tikslinga plėtoti tradicinį žemės ūkį, technologiškai neprieštaraujantį vandenų ir dirvožemio apsaugos arba Širvintos kraštovaizdžio draustinio apsaugos ir naudojimo režimui. Bendras šios KTZ plotas — **10,69 ha**.

Ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) KTZ rekomenduojama ir skatinama ekologinė ir priešerozinė žemdirbystė.

1.1.4. Kitos paskirties žemės KTZ tvarkymas

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje išskirta kitos paskirties žemės KTZ — apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ir jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupei priklausanti **sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) KTZ**. Šios zonos reglamentas numatytas netoli Širvintos upės kranto esančiam Laplierių kaimui bei Liukonių kaimo dalyje. Sugriežtinto vizualinio reguliavimo KTZ plotas draustinyje — **4,11 ha**. Joje:

- vykdomos priemonės, užtikrinančios gyvenviečių gyvenamosios aplinkos ekologinę kokybę ir jos gerinimą, bendrą aplinkos geoekologinio stabilumo išsaugojimą ir palaikymą;
- saugomi ir plečiami gyvenviečių ir jų artimosios aplinkos želdiniai, gerinama pritaikant rekreacijos reikmėms jų rūšinė sudėtis.

Širvintos kraštovaizdžio draustinio centrinėje dalyje esančios Mančiušėnų kaimo kapinaitės priskirtos pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupei - **ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunalinių sklypų (NFn) KTZ**. Šios zonos plotas - **0,28 ha**. Ši teritorija tvarkoma pagal atliekamų funkcijų technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus, nustatytus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme.

Komunikacinės-inžinerinės paskirties žemės ekstensyviai technogenizuotos aplinkos (NTn) KTZ apima Liukonių kaimą kertantį rajoninį kelią 4305 ir tiltą per Širvintos upę. KTZ ribos sutapatintos su kelio sklypo riba ir tilto - statinio registruota riba. Ši KTZ tvarkoma pagal atliekamų funkcijų, technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus. NTn KTZ plotas - 0,47 ha.

1.1.5. Vandens ūkio paskirties žemės KTZ tvarkymas

Visai Širvintos upės vagai ir jos senvagėms, patenkančioms į Širvintos kraštovaizdžio draustinį, dėl upėje aptinkamų saugomų gyvūnijos ir augalijos rūšių, saugomų natūralių buveinių

nustatyta ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje — **išsaugančio ūkininkavimo (VEk) KTZ**. Bendras šios zonos plotas — **77,78 ha**. Joje draudžiama veikla, galinti pakenkti hidroekosistemų stabilumui, gali būti vykdomos ir skatinamos priemonės vandens telkinių ekosistemų stabilumui palaikyti.

1.2. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų suvestinė

Didžiąją dalį Širvintos kraštovaizdžio draustinio ploto užima miškų ūkio paskirties kraštovaizdžio tvarkymo zona, mažiausi plotai – konservacinės ir gyvenamosios paskirties KTZ (1 lentelė).

1 lentelė. Kraštovaizdžio tvarkymo zonų suvestinė

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo zona	Indeksas	Esamas plotas (ha)	% nuo esamo draustinio ploto	Planuojamas plotas (ha)	% nuo planuojamo draustinio ploto
I.	KONSERVACINĖS PASKIRTIES ŽEMĖS KTZ					
	Gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijos					
	Reguliuojamos apsaugos	KOr	14,77	1,39	21,07	1,57
II.	MIŠKŲ ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS KTZ					
	Ekosistemų apsaugos miškai					
	Išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo miškai	MEk	605,02	57,14	755,11	56,21
III.	ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS KTZ					
	Ekosistemas saugančios agrarinės teritorijos					
	Išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo	ŽEk	365,40	34,51	473,31	35,25
	Apsauginės agrarinės teritorijos					
	Specializuoto apsauginio ūkininkavimo	ŽAs	10,70	1,01	10,69	0,8
IV.	KITOS PASKIRTIES ŽEMĖS KTZ					
	Apsauginių teritorijų miestai, miesteliai, kaimai ar jų dalys					
	Sugriežtinto geoekologinio reguliavimo	GAe	3,12	0,30	4,11	0,31
	Pramoninės-komunalinės paskirties					
	Ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunalinių sklypų	NFn	0,11	0,01	0,28	0,02
	Komunikacinės-inžinerinės paskirties					
	Ekstensyviai technogenizuotos aplinkos	NTn	0	0	0,48	0,04
V.	VANDENS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS KTZ					
	Ekosistemas saugantys vandenys					
	Išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo	VEk	59,71	5,64	77,78	5,8
	Iš viso:		1058,83	100,00	1342,83	100,00

1.3. Tvarkymo nuostatos ir priemonės

1.3.1. Aplinkosaugos priemonių sistema

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje skatinama veikla, sauganti, puoselėjanti, išryškinanti ir propaguojanti saugomą kompleksą - Širvintos upės slėnio kraštovaizdį, atkurianti gamtinės ir tradicinius kultūrinės aplinkos elementus.

Siekiant užtikrinti Širvintos slėnio ir jos intakų raguvotų šlaitų apsaugą, Tvarkymo plane šioms jautrioms teritorijoms numatyta ekosistemų apsaugos miškų grupės išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona (MEk), reguliuojanti ūkinę veiklą miškuose.

Patikimam Širvintos slėniu besitęsiančio gamtinės migracijos koridoriaus funkcionavimui, natūralių paslėnė pievų bei jautrių paviršinei erozijai dirbamų laukų plotų apsaugai numatyta žemės ūkio naudmenoms ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų grupės išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona (ŽEk).

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje yra nustatyta daug Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių. Didžiausią dalį sudaro Europos Bendrijos svarbos miškų buveinės (91E0 *Aliuviniai miškai, 9180 *Griovų ir šlaitų miškai, 9020 *Plačialapių ir mišrūs miškai). Europos Bendrijos svarbos pievų buveinių (6210 Stepinės pievos, 6270 *Rūšių turtingi smilgynai, 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos) dalis taip pat yra reikšminga. Širvintos kraštovaizdžio draustinyje auga įvairios retos augalų rūšys iš kurių šiai teritorijai svarbiausia būtų melsvasis gencijonas (*Gentiana cruciata*). Miškuose rastas purpurinis plokščiavabalis (*Cucujus cinnaberinus*), prie vandens telkinių sutinkamas pleištinis žirgelis (*Ophiogomphus cecilia*).

Siekiant išlaikyti biologine įvairove turtingas miškų ekosistemas ir atkurti gerą Europos Bendrijos svarbos miško buveinių, aptinkamų Širvintos kraštovaizdžio draustinyje būklę, būtina taikyti miškų tvarkymo priemones. Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių 9020 *Plačialapių ir mišrūs miškai, 9180 *Griovų ir šlaitų miškai, 9050 Žolių turtingų eglynai, 91E0 *Aliuviniai miškai gerai būklei palaikyti, atkurti ir pasiekti, vadovaujantis Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais turi būti taikomos šios priemonės:

1. negali būti ardoma miško paklotė, žolių, samanų, kerpių ar krūmokšnių danga (reikalavimas netaikomas, jeigu miško paklotės suardymo neįmanoma išvengti vykdant leistiną medienos ruošą);
2. negali būti vykdomi miško kirtimai, išskyrus specialiuosius kirtimus, siekiant formuoti ir palaikyti įvairiamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną bei sanitarinius kirtimus, jeigu kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo grėsmė. Taip pat negali būti kertami brandūs plačialapių rūšių medžiai, šalinama buveinėse susidaranti negyva (stambesnė kaip 30 cm skersmens) mediena.

Tos pačios miškų tvarkymo priemonės tinkamos purpurinių plokščiavabalių (*Cucujus cinnaberinus*) palankiai apsaugos būklei užtikrinti. Šios rūšies buveinėse negali būti iškertami seni ažuolai ir guobiniai medžiai, skatinama palikti nenukirstų ne mažiau kaip 50 procentų brandžių, pažeistų ir nudžiūvusių lapuočių medžių bei palikti nepašalintus senus išvirtusius lapuočius medžius.

Širvintos kraštovaizdžio draustinio vertę lemia vaizdingas Širvintos ir jos intakų slėnių kraštovaizdis. Jam apaugant mišku, reljefas praranda raišką, o teritorija netenka vizualinio patrauklumo. Sprendžiant šią jautrią kraštotvarkinę problemą, Tvarkymo plane pažymėtos teritorijos, kuriose pievos užauga miško augalija, o toks užaugimas ne tik kelia grėsmę draustinio

orografinių bruožų raiškai, bet ir dėl to nyksta atvirų plotų augalų bendrijos, mažėja biologinė įvairovė. Tokiose vietose pievos turi būti prižiūrimos, šalinami sumedėję augalai, išvežama biomasė. Geriausia, kad tos teritorijos būtų reguliariai ganomos ir šienaujamos. Tokia ūkinė veikla atvirose buveinėse turi būti skatinama ir palaikoma.

Europos Bendrijos svarbos natūraliose pievų buveinėse 6210 Stepinės pievos, 6270 *Rūšių turtingi smilgynai, 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, vadovaujantis Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais turi būti taikomos šios priemonės:

1. negali būti eksploatuojamos naudingosios iškasenos;
2. negali būti įveisiamas miškas ar sodinami pavieniai medžiai ir krūmai, keičiamos natūralios pievos, išėjamos kultūrinės žolės, tręšiama, nupjaunami kupstai, suariami ar kitaip keičiami žolynai;
3. negali būti keičiamas hidrologinis režimas, tiesinamos upelių vagos, įrengiami tvenkiniai, dambos, polderiai;
4. skatinama šienauti, ganyti gyvulius, reguliuoti savaiminį medžių ir krūmų plitimą.

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje, nors ir nedidelio ploto, išskirtos dvi Europos Bendrijos svarbos natūralios pelkinės buveinės 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės, 7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais. Šiose buveinėse:

1. negali būti intensyviai naudojami pelkė maitinančių šaltinių ir požeminiai vandenys, keičiamas hidrologinis režimas;
2. negali būti tręšiama ir naudojami pesticidai teritorijose, hidrologiniais ryšiais susijusiose su saugoma buveine;
3. į pelkė ar su ja susijusius vandens telkinius negali būti nuleidžiami nutekamieji ar drenažo vandenys.

Širvintos upėje taip pat išskirta Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis buveinė, čia saugomos žuvys ir apskritažiomeniai: auksaspalvis kirtiklis (*Sabanejewia baltica*), kartuolė (*Rhodeus sericeus*), paprastasis kirtiklis (*Cobitis taenia*), upinė nėgė (*Lampetra fluviatilis*). Upės ekosistema yra svarbi ūdros (*Lutra lutra*) išsaugojimui. Vandens ūkio paskirties žemėje išskirta bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų grupės ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona (VEk).

Siekiant užtikrinti Širvintos kraštovaizdžio draustinyje sutinkamos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis buveinės apsaugą, nuo birželio 15 d. iki spalio 1 d., kai vandens lygis yra žemesnis už vidutinį daugiamečių, siūloma riboti plaukiojimo savaeigėmis ar nesavaeigėmis plaukiojimo priemonėmis intensyvumą.

Tvarkymo plane pažymėti du lankytini gamtos objektai, verti mokslininkų, aplinkosaugininkų ir lankytojų dėmesio. Kairiajame Širvintos upės krante žemupyje yra įspūdinga Kunigiškių atodanga, o prie Žaigaičių kaimo Širvintos upėje guli stambių matmenų akmuo. Abu šiuos objektus siūloma vertinti dėl atitikties gamtos paveldo objektų steigimo kriterijams, atlikti mokslinius tyrimus.

1.3.2. Kultūros paveldo apsauga ir tvarkymas

Širvintos kraštovaizdžio draustinio kultūros paveldo objektų apsaugos kryptys ir priemonės skirtos objektų vertingosioms savybėms, jų visumos darnai su gamtine aplinka išsaugoti, eksponuoti. Saugojimo priemonės apima tvarkybos darbus ir tausojamą kultūros paveldo išteklių naudojimą, pritaikymą, įveiklinimą, tikslingą pažinimą. Prioritetas teikiamas

nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijų vertingųjų savybių bei jų formuojamų saugomų kultūrinių kraštovaizdžių atskleidimui, pritaikymui, pažinimui ir eksponavimui.

Nustatomos šios Širvintos kraštovaizdžio draustinyje nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptys:

- kultūros vertybių vertingųjų savybių ir saugomo kultūrinio kraštovaizdžio savitumo išsaugojimas;
- kultūros vertybių tinkamas naudojimas ir pritaikymas;
- kultūros vertybių ir saugomo kultūrinio kraštovaizdžio tikslingas pažinimas, eksponavimas.

Kultūros paveldo objektų vertingųjų savybių apsauga užtikrinama, taikant šias priemones:

- nuolat (periodiškai) stebėti objekto ir jį supančios aplinkos būklę, laiku atlikti priežiūros darbus, kad fizinė būklė nepablogėtų;
- atlikti išsamius taikomuosius tyrimus ir tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus;
- nekeisti susiklosčiusio reljefo, išskyrus tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus;
- atlikti archeologinius tyrimus archeologinį vertingųjų savybių pobūdį turinčiuose objektuose prieš statybos, tvarkybos ar kraštotvarkos darbus, kurių metu bus atliekami žemės judinimo darbai, o neveikiančiose ar riboto naudojimo kapinėse – prieš atliekant žemės judinimo darbus;
- visi tvarkybos darbai kultūros paveldo objektuose vykdomi nepažeidžiant vertingųjų savybių, nustatytų Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktuose. Remiantis tyrimų duomenimis, vertingųjų savybių sąrašas gali būti tikslinamas.

Siekiant užtikrinti kultūros paveldo objektų apsaugą, Širvintos kraštovaizdžio draustinyje esančių kultūros paveldo objektų teritorijoms numatytos reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos. Tvarkymo plane išskirta 11 tokių zonų, didžiausios iš jų apima buv. dvaro sodybos fragmentų (694) teritoriją Liukonių kaime – 6,1 ha, ir buv. dvaro sodybos fragmentai (690) Lapšių kaime, plotas - 3,73 ha. Kitos reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zonos numatytos Kunigiškių senovės gyvenvietės (2833), Mančiušėnų piliakalnio (3401), Mančiušėnų senovės gyvenvietės (16515), Raudonkos, Mikalajūnų piliakalnio, vad. Batareika (3404), Sližių piliakalnio, vad. Papiliakalniu (3551), Maskoliškių piliakalnio, vad. Batarėja (13142), saugomų akmenų (3400) Liukonių kaime, Karališkių kapinyno (4219), Karališkių senovės gyvenvietės (16514) teritorijoms. Pastarųjų dviejų objektų teritorijos apjungtos į vieną reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zoną.

Archeologinio paveldo vertingųjų savybių pobūdžio objektų (Kunigiškių senovės gyvenvietė (2833), Senkapis Mančiušėnų k. vad. Milžinkapiai (3402), Mančiušėnų piliakalnis (3401), Mančiušėnų senovės gyvenvietė (16515), Raudonkos, Mikalajūnų piliakalnis vad. Batareika (3404), Karališkių kapinynas (4219), Sližių piliakalnis vad. Papiliakalniu (3551), Maskoliškių piliakalnis vad. Batarėja (13142), Pasodninkų piliakalnis, vad. Batareika (3403), Karališkių senovės gyvenvietė (16514) apsauga vykdoma išsaugant neužstatytas erdves kultūros paveldo objekto teritorijoje ir užtikrinančias jo apžvalgą. Senovės gyvenviečių, kapinynų, piliakalnių teritorijose ir artimoje jiems aplinkoje skatintinas atviro kraštovaizdžio formavimas. Atliekami archeologiniai tyrimai archeologinio vertingųjų savybių pobūdžio objektuose prieš statybos ar tvarkybos darbus, o XIX -XX a. pasipriešinimų, ginkluotų konfliktų, jų metu žuvusių žmonių laidojimo vietose, neveikiančiose ar riboto naudojimo kapinėse – prieš atliekant žemės judinimo darbus. Nekeičiamas susiklostęs reljefas, išskyrus tyrimais pagrįstus tvarkybos darbus.

Architektūrinio paveldo vertingųjų savybių pobūdžio objektuose (Liukonių dvaro sodybos fragmentai (694), buv. dvaro sodybos fragmentų (kodas 690) Lapšių kaime) apsauga vykdoma saugant planinę ir tūrinę erdvinę struktūrą, vizualines ašis, želdinimo principus, spalvinį ir apdailos medžiagų autentiškumą.

Mitologinio paveldo vertingųjų savybių pobūdžio objektuose (3 mitologiniai Akmenys (3400), vadinami Povilu (25149), Jonu (25148) ir Akmuo su dubeniu (3399)) apsauga vykdoma išsaugant atvirų erdvių ir želdynų santykį, prižiūrima vertybės teritorija, vykdomi tyrimai, kuriama, plėtojama ir vystoma mitologinės vietovės sklaida.

1.3.3. Rekreacinis naudojimas

Pažintinės rekreacinės sistemos pagrindą sudaro Širvintos kraštovaizdžio draustinio vertingų kraštovaizdžio objektų eksponavimas turistinių maršrutų pagalba, apjungiant svarbiausius gamtinius bei kultūrinius vietovės objektus, juos parengiant lankymui pėsčiomis, dviračiais, automobiliais.

Šiuo metu nėra informacinės infrastruktūros, skatinančios saugoti Širvintos kraštovaizdžio draustinio vertybes, draustinis nepritaikytas pažintiniam lankymui.

Planuojant draustinio pažintinę rekreacinę sistemą, laikomasi šių principų:

- sudaryti sąlygas draustinio vertybių lankymui ir apžvalgai;
- atskleisti lankytojams kraštovaizdžio unikalumą;
- naudoti rekreacinius išteklius tausojant aplinką;
- suformuoti informacinių ir rekreacinių objektų sistemą, nedarančią žalos aplinkai,
- reguliuojančiai lankytojų judėjimo kryptis, lankymo intensyvumą;
- draustinis lankomas pažintiniais tikslais.

Išraiškingas Širvintos kraštovaizdžio draustinio kraštovaizdis turi didelį traukos potencialą. Stačius, tankia miško augmenija apaugusius, draustinio šlaitus sudėtinga pritaikyti lankymui pažintiniais ar poilsiniais tikslais. Lengviausiai draustinis pasiekiamas vandens turistų, praplaukiančių Širvintos upe. Tvarkymo plane pažymėta riboto naudojimo vandens turizmo trasa. Trasos naudojimo intensyvumas priklauso nuo vidutinio vandens lygio. Kaip aplinkosaugos priemonė saugant Europos bendrijos svarbos buveinę 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis numatytas plaukiojimo intensyvumo ribojimas plaukiant savaeigėmis ar nesavaeigėmis plaukiojimo priemonėmis.

Tvarkymo plane pateikiamas rekomenduojamas Širvintos kraštovaizdžio draustinio pažintinis turistinis maršrutas. Šis maršrutas parinktas, apjungiant draustinyje ir greta jo esančius vertingus, patrauklius lankytojams gamtos ir kultūros objektus į vieną apžvalginį turistinį maršrutą. Keliaujant šiuo maršrutu galima susipažinti ne tik su draustinio apylinkių gamtos ir kultūros paveldu, bet ir turėti galimybę geriau apžvelgti ir pažinti unikalų Širvintos upės žemupio raguvotą kraštovaizdį. Šiaurėje šis maršrutas jungiasi su Ukmergės rajono savivaldybės teritorijos dviračių trasų specialiajame plane numatyta dviračių turizmo trasa, ateinančia nuo Veprių miestelio bei Šventosios paupio. Pietinėje dalyje tarp Gelvonų ir Liukonių kaimų maršruto dalis sutampa su nacionaline dviračių turizmo trasa. Pažintinis turistinis maršrutas siūlomas esamais bendro naudojimo keliais, abipus Širvintos upės, nuo Paširvinčio kaimo Širvintos senosios santakos vietos, pro Samantonių, Kultuvėnų, Sližių, Mančiušėnų, Gelvonų, Raudonkos, Maskoliškių, Liukonių, Žaigaičių, Alekniškių, Pakalniškio, Kunigiškių kaimų žemes ir toliau — link Upninkų miestelio ir Jonavos miesto. Nuo Liukonių kaimo trasą siūloma pratęsti į pietus iki Lapšių kaimo ir šalia jo esančio kultūros paveldo objekto - Lapšių buvusios dvaro sodybos.

Bendras maršruto ilgis nuo Paširvinčio iki Upninkų – apie 49 km, todėl įveikti jį siūloma dviračiu ar automobiliu. Didžioji maršruto dalis yra už Širvintos kraštovaizdžio draustinio ribų, į draustinį galima patekti tik atkarpose, prie kurių yra privažiavimai. Šis maršrutas yra patogus, norintiems kelionę pradėti iš bet kurios maršruto pusės, atvykusiems tiek nuo Jonavos, tiek Ukmergės ar Kernavės.

Maršruto kelyje aplankomi Širvintos kraštovaizdžio draustinyje 15 esančių kultūros paveldo objektų, 2 gamtos objektai, 4 vaizdingos vietos. Daugiausia lankytinų objektų yra draustinio rytiniame Širvintos upės krante. Prie pagrindinių kelių nukreipimui į lankytinus objektus siūloma įrengti informacines rodykles. Tvarkymo plane pažymėtos 3 vietos informacinėms rodyklėms, skirtos informuoti ir tinkamai nukreipti turistus į Sližių piliakalnį, Mančiušėnų piliakalnį ir apžvalgos aikštelę, Liukonių mitologinius akmenis ir kryžių.

Siekiant eksponuoti Širvintos kraštovaizdžio draustinio vertybes, Mančiušėnų kaime siūloma įrengti pėsčiųjų taką. Tako ilgis — apie 420 m. Jis vestų nuo pagrindinio kelio link Mančiušėnų piliakalnio ir Mančiušėnų senovės gyvenvietės. Ant piliakalnio, nuo kurio atsiveria nuostabi panorama, siūloma įrengti apžvalgos aikštelę. Greta piliakalnio numatoma automobilių stovėjimo aikštelė ir informacinis stendas apie Širvintos kraštovaizdžio draustinio saugomas vertybes bei lankymosi taisykles.

Atsižvelgiant į Širvintų rajono savivaldybės bendrojo plano sprendinius bei vietos gyventojų poreikį, Širvintos upės pakrantėje siūlomos dvi maudymosi vietos: prie senojo malūno Liukonių kaime ir prie Karališkių kaimo.

Širvintos kraštovaizdžio draustinio lankytojų ir vietos gyventojų poilsio poreikiams tenkinti siūloma įrengti stovyklavietes, poilsivietes ir atokvėpio vietas prie šiuo metu jau pamėgtų ir tikėtina mažiausiai žalos draustinio aplinkai galėsiančių turėti vietų, pažymėtų Tvarkymo plane: Paširvinčio, Kultuvėnų, Mančiušėnų, Kunigiškių, Apeikiškių, Maskoliškių, Liukonių, Lapšių kaimų žemėse. Draustinyje esamas sodybas galima pritaikyti kaimo turizmui ir lankytojams aptarnauti, puoselėjant ir skleidžiant regiono etnografinės tradicijas.

Tvarkymo plane suformuotą pažintinę rekreacinę sistemą sudaro: 1 apžvalgos aikštelė, 1 pažintinis pėsčiųjų takas, 2 stovyklavietės, 3 atokvėpio vietos, 3 poilsivietės, 2 maudymosi vietos, 1 automobilių stovėjimo aikštelė, 3 informaciniai stendai, 3 informacinės rodyklės.

Rekreacinė infrastruktūra gali būti įrengiama valstybinėje ir privačios nuosavybės žemėje Tvarkymo plane numatytose vietose. Informacinių stendų ir rodyklių skaičius bei vieta, esant poreikiui, gali kisti įgyvendinant Tvarkymo plano sprendinius. Taip pat galima siūlomo pėsčiųjų tako korektūra, tikslinimas, atsižvelgiant į vietos situaciją.

Turizmo infrastruktūros objektai numatyti miško žemėje gali būti įrengiami tik vadovaujantis Miškų įstatymo reikalavimais.

Tvarkymo plano sprendiniai, susiję su numatytos rekreacinės infrastruktūros įrengimu, gali būti įgyvendinami tik ta apimtimi, kiek tai neprieštarauja Miškų, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatoms.

1.3.4. Gyvenamųjų teritorijų ir infrastruktūros tvarkymas

Į Širvintos kraštovaizdžio draustinį patenka **Ukmergės rajono sav.** Paširvinčio vs., Samantonių k., Sližių k. Minderiškių k., **Jonavos rajono sav.** Kunigiškių, Apeikiškių, Pakalniškio k., Mančiušėnų k., Šilėnų k., Alekniškio k., **Širvintų rajono sav.** Paširvinčių k., Mančiušėnų k., Lapiškių II k., Tilvikų k., Karališkių k., Laplierių k., Maskoliškių k., Liukonių k., Pusilgiškių k., Pasodninkų k., Moliupės vs., Vinkšnabrasčio k., Mantinionių k., Lapšių k., Markūnų k., Lapiškių I k., Lesčiūnų k., Garliaučiznos k., Senadvarių k., Žaigaičių k., gyvenamųjų vietovių dalys, kai kurių iš jų tik pavienės vienkieminės sodybos.

Siekiant išlaikyti esamą urbanistinę struktūrą, Širvintos upės slėnyje įsikūrusiame Laplierių kaime, Tvarkymo plane išskirta apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių sugriežtinto geokologinio reguliavimo (GAe) kraštovaizdžio tvarkymo zona. GAe KTZ taip pat

išskirta Liukonių kaimo dalyje patenkančioje į draustinį. Pavienėms sodyboms atskiros gyvenamosios paskirties KTZ nesuformuotos, šios sodybos integruotos į žemės ar miškų ūkio paskirties zonas.

Draustinyje, Mančiušėnų kaime, netoli Širvintos upės vagos veikia nedidelės Mančiušėnų kaimo kapinės. Jų teritorijai Tvarkymo plane suteikta pramoninės-komunalinės paskirties teritorijų grupės ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunalinių sklypų (NFn) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

Širvintos kraštovaizdžio draustinyje naujų sodybų kūrimas nenumatomas, išskyrus atvejus, nustatytus Saugomų teritorijų įstatyme;

Jei į Širvintos kraštovaizdžio draustinį patenka dalis sklypo, sodybą siūloma kurti už jo ribos.

Sodybų pastatai Širvintos kraštovaizdžio draustinyje statomi atsižvelgiant į tradicinius Aukštaitijos etnografinio regiono, kurio ribos nustatytos Etninės kultūros globos tarybos 2003 m. rugsėjo 17 d. rekomendacijoje Nr. 1 „Dėl etnografinių regionų ribų nustatymo“, planavimo ir architektūros savitumus, siekiant išlaikyti tradicinės etnografinio regiono architektūros pobūdį: formas, dydžius, statybos produktus, spalvas. Sodybų planavimui, pastatų statyboms taikomi reikalavimai Aukštaitijos etnografiniame regione nustatyti Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatuose.

Kelių tvarkymo tikslas – išsaugoti esamą kelių tinklą, gerinti jų dangas. Vidiniai ūkiniai bei privažiuojamieji keliai nustatomi, tikslinami, projektuojami ir įrengiami teisės aktų nustatyta tvarka.

Reikalavimai Draustinio infrastruktūrai:

- draudžiama statyti mobiliojo ir radijo ryšio stiebus ar ryšio bokštus, išskyrus bokštus su apžvalgos aikštele lankytojams arba būtinus priešgaisriniam stebėjimui;
- rekonstruojant esamus elektros tinklus ar prijungiant naujus vartotojus, elektros linijos tiesiamos požeminiais kabeliais.

2. Aplinkos ministro įsakymo „Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio tvarkymo plano patvirtinimo” projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL ŠIRVINTOS VALSTYBINIO KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINIO TVARKYMO
PLANO PATVIRTINIMO**

2023 m. .... d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 7 straipsnio 3 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 28 straipsnio 2 dalies 4 punktu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. liepos 12 d. nutarimo Nr. 597 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ 1.6 papunkčiu:

1. Tvirtinu Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo planą (pridedama).
2. Pavedu Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos pagal kompetenciją organizuoti Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano įgyvendinimą.
3. Pripažįstu negaliojančiu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. D1-169 “Dėl Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo plano patvirtinimo” patvirtintą Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo planą.

Aplinkos ministras

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
aplinkos ministro
2023 m. .... d.
įsakymu Nr.

ŠIRVINTOS VALSTYBINIO KRAŠTOVAIZDŽIO DRAUSTINIO TVARKYMO PLANAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio Tvarkymo planą (toliau – Tvarkymo planą) sudaro tekstinė dalis (aiškinamojo rašto pagrindiniai teiginiai) ir grafinė dalis (Tvarkymo plano brėžinys).

2. Tvarkymo planas nustato teritorijos naudojimo pobūdį ir apsaugos reglamentą, tvarkymo priemonės gamtos ir kultūros vertybių, biologinės įvairovės, gamtos išteklių subalansuotam naudojimui ir atkūrimui, pateikia pasiūlymus pažintinio turizmo ir kitos rekreacinės infrastruktūros plėtrai.

3. Tvarkymo plano tikslai:

3.1. nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonas;

3.2. nustatyti gamtos apsaugos ir tvarkymo priemonės;

3.3. numatyti teritorijos pažintinio turizmo plėtrą.

II. TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

4. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinį apsaugos reglamentą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo“, nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.1.1. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje - reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų grupėje - ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.3.2. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje - specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.4. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.4.1. gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.4.1.1. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje - sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.4.2. pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.4.2.1. komunalinių sklypų (NFn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.4.3. komunikacinės-inžinerinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.4.3.1. Ekstensyviai technogenizuotos aplinkos (NTn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

4.5. vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

4.5.1. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

III. APSAUGOS IR TVARKYMO PRIEMONĖS

5. Siekiant išsaugoti ir atskleisti raiškų erozinį Širvintos upės slėnio ir jos intakų kraštovaizdį, vertingus gamtinius ir kultūrinius kompleksus, natūralių paslėnio pievų intarpus, saugant ir atidengiant piliakalnius, ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo agrarinėse teritorijose (ŽEK) išskirti Tvarkymo plano brėžinyje pažymėti arealai, kuriuose skatinamas atviro kraštovaizdžio formavimas, rekomenduojami kraštovaizdžio formavimo kirtimai.

6. Siekiant atkurti gerą Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis buveinės būklę:

6.1. nenaudoti upės vandens pramoniniu būdu, įskaitant jos intakus, maitinančius šaltinius arba požeminį vandenį, nekeisti hidrologinio režimo, jeigu tai pablogintų buveinės būklę;

6.2. netiesinti ir negilinti upės vagos saugomoje atkarpoje bei jos intakuose;

6.3. nearti užliejamoje upės slėnio dalyje pievų, natūralių pievų neversti kultūrinėmis, tręšiamomis pievomis;

6.4. vandens telkinio pakrantės apsaugos juostoje neįrengti poilsiaviečių ir stovyklaviečių;

6.5. neišleisti nutekamųjų vandenų saugomoje upės atkarpoje ir aukščiau jos;

6.6. nuo birželio 15 d. iki spalio 1 d., esant žemesniam vandens lygiui už vidutinį daugiamečių, riboti plaukiojimo intensyvumą savaeigėmis ar nesavaeigėmis plaukiojimo priemonėmis;

6.7. neįveisti nevietinių, invazinių ir Širvintos upės baseinui nebūdingų žuvų.

7. Siekiant palaikyti ar atkurti gerą Europos bendrijos svarbos natūralių 6210 Stepinių pievų, 6270 *Rūšių turtingi smilgynų, 6430 Eutrofinių aukštųjų žolynų, 6510 Šienaujamų mezofitų pievų buveinių būklę:

7.1. šalinti invazines rūšis ir sumedėjusius augalus;

7.2. reguliariai šienauti ir (arba) ganyti laikantis Europos Bendrijos svarbos pievų buveinių tvarkymo metodikos;

7.3. nearti pievų ir nepersėti jų kultūrinėmis žolėmis;

7.4. neįrengti naujų drenažo, laistymo ir drėkinimo sistemų;

7.5. nenaudoti cheminių augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis ir (arba) organinėmis trąšomis (išskyrus gyvulių ganymą).

8. Siekiant palaikyti arba atkurti gerą Europos bendrijos svarbos 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų, 91E0 *Aliuvinių miškų buveinių būklę:

8.1. vykdyti tik specialiuosius miško kirtimus, siekiant formuoti ir palaikyti įvairiaamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną bei sanitarinius kirtimus, jeigu kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo grėsmė;

8.2. atkurti ir palaikyti buveinei būdingą medyno skalsumą ir struktūrą laikantis Europos Bendrijos svarbos miškų buveinių tvarkymo metodikos;

8.3. neardyti miško paklotės, žolių, samanų, kerpių ar krūmokšnių dangos (reikalavimas netaikomas, jeigu miško paklotės suardymo neįmanoma išvengti vykdant leistiną medienos ruošą);

8.4. nekirsti brandžių plačialapių rūšių medžių, nešalinti buveinėse susidarancios negyvos medienos (stambesnės kaip 30 cm skersmens);

8.5. reguliuoti bebrų skaičių, šalinti naujas bebrų patvankas;

8.6. stabdyti sukcesiją, pašalinant buveinės virsmą kitomis buveinėmis skatinančias medžių rūšis.

9. Siekiant palaikyti ar atkurti gerą Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės, 7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais būklę:

9.1. nenaudoti pramoniniu būdu šaltinių ir požeminių vandenių, nekeisti hidrologinio režimo;

9.2. netręšti ir naudoti augalų apsaugos produktų teritorijoje, hidrologiniais ryšiais susijusiose su saugoma buveine;

9.3. į buveinę ar su ja susijusius vandens telkinius neišleisti nutekamųjų ar drenažo vandenių.

10. Upinių nęgių (*Lampetra fluviatilis*), mažųjų nęgių (*Lampetra planeri*), paprastųjų kirtiklių (*Cobitis taenia*) ir auksaspalvių kirtiklių (*Sabanejewia aurata*), kartuolių (*Rhodeus sericeus amarus*) populiacijų ir jų buveinių apsaugai:

10.1. nesumažinti upės nuotėkio daugiau kaip 20 procentų vidutinio nuotėkio per mėnesį;

10.2. įveisti plėšriasias žuvis tik turint kvalifikuotų šios srities gamtininkų išvadas dėl įžuvinimo kiekių;

10.3. nestatyti dirbtinių kliūčių nęgių migracijos keliuose;

10.5. negaudyti ir naudojami žvejybai kaip masalo nęgių jaunikių (vingilių);

10.6. skatinti įrengti gamybos centrų, gyvenviečių nuotekų valymo įrenginius;

10.7. skatinti apželdinti vandens telkinių pakrantes;

10.8. skatinti ekologiškai ūkininkauti vandens telkinių apsaugos zonose, nenaudoti trąšų ir cheminių augalų apsaugos produktų žemės ir miškų ūkyje;

10.9. skatinama įgyvendinti kitas priemones, galinčias gerinti vandens kokybę.

11. Purpurinio plokščiavabalio (*Cucujus cinnaberinus*) populiacijos ir buveinių apsaugai palikti džiūstančių ar nudžiūvusių medžių, dalį nuvirtusių medžių, nulūžusias dideles šakas.

12. Pleištinių žirgelių (*Ophiogomphus cecilia*) populiacijos ir buveinių apsaugai:

12.1. nekeisti hidrologinio režimo;

12.2. nenaudoti trąšų ir cheminių augalų apsaugos produktų teritorijose, hidrologiniais ryšiais susijusiose su saugomos rūšies buveine.

13. Melsvojo gencijono (*Gentiana cruciata*) buveinių apsaugai šalinti sumedėjusią augmeniją, šienauti išvežant biomasę arba ganyti.

14. Ūdros (*Lutra lutra*) populiacijos apsaugai išduodant leidimus kūdroms įsirengti supažindinti savininkus su ūdrų apsaugos tikslais ir gauti rašytinius savininkų išpareigojimus jų negaudyti ir nenaikinti.

15. Saugant ir tvarkant kultūros paveldą:

15.1. užtikrinant draustinio kultūros paveldo objektų apsaugą, jų teritorijoms išskiriamos reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

15.2. saugojimo priemonės apima tvarkybos darbus ir tausojamą kultūros paveldo išteklių naudojimą, pritaikymą, įveiklinimą, tikslingą pažinimą. Prioritetas teikiamas nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijų vertingųjų savybių bei jų formuojamų saugomų kultūrinių kraštovaizdžių atskleidimui, pritaikymui, pažinimui ir eksponavimui;

15.3. kultūros paveldo objektų lankymas įjungiamas į draustinio pažintinę rekreacinę sistemą.

16. Siekiant sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, Tvarkymo plane:

16.1. numatomas pažintinis pėsčiųjų takas;

16.2. numatomos stovyklavietės, maudymosi vietos, poilsia vietės, atokvėpio vietos, apžvalgos aikštelė, automobilių stovėjimo aikštelė, informaciniai stendai, informacinės rodyklės. Įgyvendinant Tvarkymo planą informacinių stendų, rodyklių vietos, skaičius gali kisti priklausomai nuo vietos sąlygų;

16.3. turizmo infrastruktūros objektai numatomi miško žemėje gali būti įrengiami tik vadovaujantis Miškų įstatymo reikalavimais.

IV. GYVENAMŪJŲ VIETŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

8. Naujų sodybų kūrimas draustinyje nenumatomas, išskyrus atvejus nustatytus LR saugomų teritorijų ir LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymuose.

9. Kai į draustinį patenka dalis žemės sklypo, sodyba kuriama už draustinio ribos esančioje žemės sklypo dalyje, jei tokia galimybė numatyta savivaldybės teritorijos bendrajame plane.

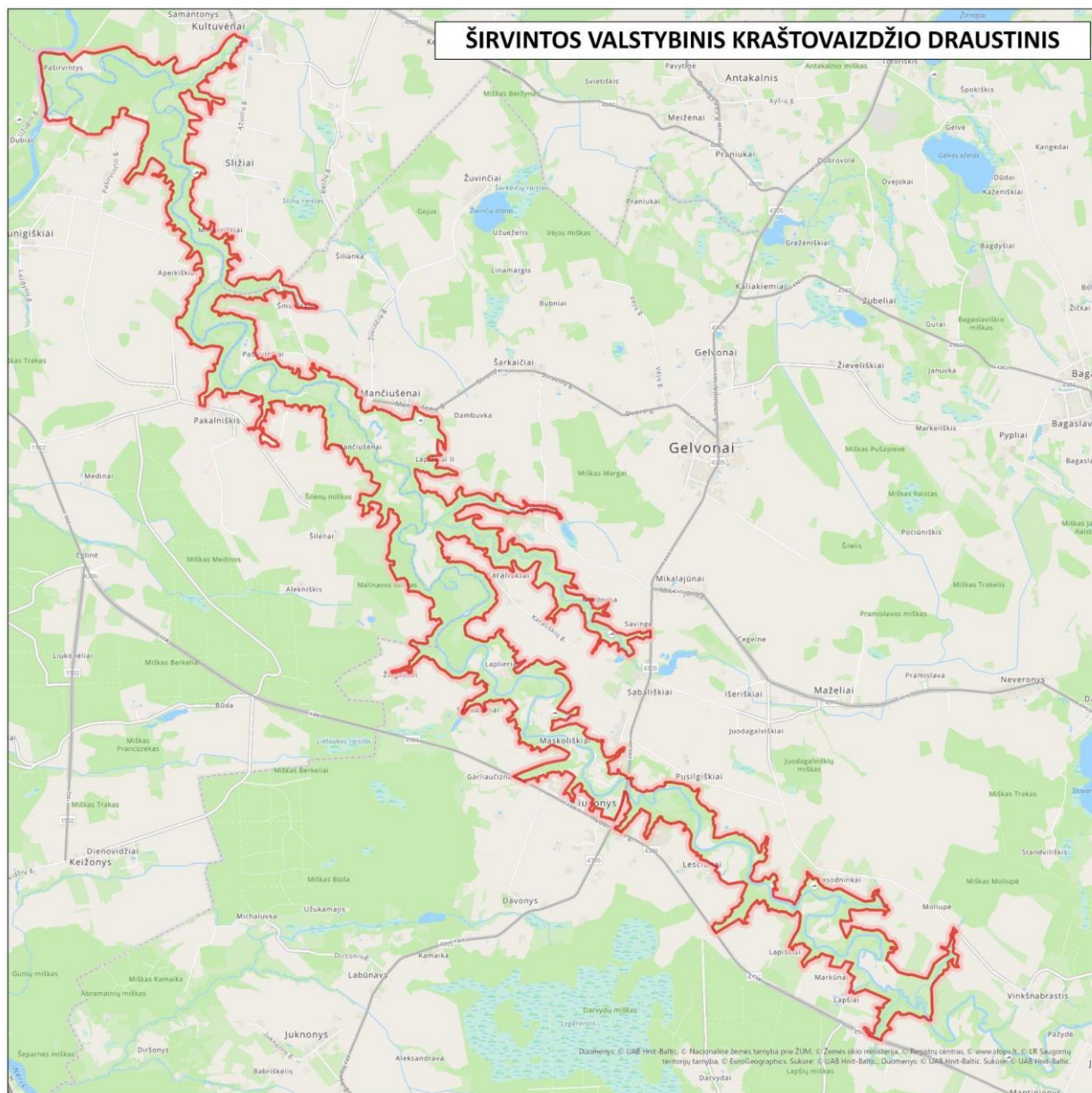
10. Esamas sodybas galima pritaikyti kaimo turizmui, puoselėjant ir skleidžiant regiono etnografines tradicijas.

11. Rekonstruojant esamus inžinerinius tinklus ar prijungiant naujus pirmenybė teikiama inžinerinei įrangai, kuo mažiau keičiančiai esamą kraštovaizdžio pobūdį, darančiai neigiamą poveikį gamtinei aplinkai. Elektros oro perdavimo linijos tiesiamos požeminiais kabeliais.

Priedai

1 priedas. Planuojamo draustinio ribų schema

II. GRAFINĖ DALIS

Širvintos valstybinio kraštovaizdžio draustinio tvarkymo planas M 1:10000